

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Holzmann Olivér ügyvéd (**cím**) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek, a Dr. Strasser dr. Józsa Ügyvédi Iroda (**cím**, ügyintéző: dr. Strasser Tibor ügyvéd) által képviselt I.rendű alperes neve (I.rendű alperes címe) I. rendű, a dr. Nagy Róbert ügyvéd (**cím**) által képviselt II.rendű alperes neve (**II. rendű alperes címe**) II. rendű, III.rendű alperes neve (**III. rendű alperes címe**) III. rendű alperesek ellen öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2016. május 31. napján meghozott 21.P.21.368/2011/70. számú ítélete ellen a felperes részéről 72. sorszám alatt előterjesztett és Pf.3. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán meghozta a következő

i t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 363.220 (Háromszázhatvanháromezer-kétszázhusz) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 992.200 (Kilencszázkilencvenkétezer-kétszáz) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes és a II-III. rendű alperesek testvérek. Szüleik házasságát a bíróság 1986-ban felbontotta, a gyermekek anyjuknál kerültek elhelyezésre. Apjuk, **L.B.J.** (továbbiakban: örökhagyó) 1988-ban ismerkedett meg az I. rendű alperessel, ezt követően közelebbi kapcsolatba kerültek, önállóságukat azonban megtartották, mindketten saját lakásukban laktak.

2007. március 30. napján az örökhagyó és az I. rendű alperes öröklési szerződést kötöttek. Ebben az örökhagyó úgy rendelkezett, hogy a szerződésben meghatározott tartás fejében a tulajdonában álló **b.-i V.** utca 3. II/4. szám alatti lakásingatlanát és minden egyéb halála pillanatában meglévő vagyontárgyát az I. rendű alperes örökölje. Ezzel szemben az I. rendű alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy az örökhagyó részére haláláig természetbeni tartást nyújt, ami a következő szolgáltatásokra terjed ki: ellátás, gondozás, ápolás, szükség szerinti orvosi felügyelet és kórházi kezelés biztosítása, az ingatlan folyamatos

tisztán tartása, a rendeltetésszerű használattal járó karbantartási, felújítási költségek viselése, valamint az örökhagyó illő eltemetése és az ezekkel járó költségek fizetése.

Az örökhagyó 2010. szeptember 8-án elhunyt, törvényes örökösei gyermekei, a felperes és a II-III. rendű alperesek, akik az apjuk által kötött öröklési szerződés érvényességét a hagyatéki eljárásban vitatták. Az örökhagyót megelőzően, 2010. február 22-én elhunyt **B.K.** az örökhagyó testvére, akinek törvényes örököse az örökhagyó volt. **B.K.** és az örökhagyó egyesített hagyatéki ügyében az eljáró közjegyző **B.K.** hagyatékát teljes hatállyal az örökhagyónak, míg az örökhagyó hagyatékát a törvényes örökösök nyilatkozatára tekintettel ideiglenes hatállyal az öröklési szerződés alapján az I. rendű alperesnek adta át.

A felperes módosított keresetében az I. rendű alperessel szemben annak megállapítását kérte, hogy közte és az örökhagyó között 2007. március 30. napján létrejött öröklési szerződés érvénytelen, a II. és III. rendű alpereseket ennek túrésára kérte kötelezni. Érvénytelenségi okként a felperes arra hivatkozott, hogy az öröklési szerződés színlelt, továbbá a szerződés aláírásakor az örökhagyó ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel nem rendelkezett és látása rendkívül rossz volt, lényegében teljesen vak volt. A felperes álláspontja szerint az öröklési szerződés azért színlelt, mert annak valós célja a törvényes örökös leszármazók hagyatékból való teljes kirekesztése volt. Az örökhagyó tartásra nem szorult, az I. rendű alperessel hosszabb idő óta élettársi kapcsolatban álltak, melyre tekintettel a szerződésben kikötött szolgáltatások - az ingatlanal kapcsolatos karbantartási kötelezettség kivételével - tipikusan az élettárstól elvárható szolgáltatások. Az I. rendű alperes az ingatlan karbantartási, felújítási kötelezettségének nem tett eleget, amit az örökhagyó lakása halála utáni állapota igazol. Az örökhagyó a halálát megelőző időszakban súlyos depresszív állapotban volt, ami belátási képességét korlátozta, ezért a szerződéskötéskor az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel a Ptk. 17. § (2) bekezdése szerint nem rendelkezett. Ezen túlmenően látása rendkívül rossz volt, szinte alig látott, egyik szemére ténylegesen vak volt. Erős látáscsökkenése miatt az öröklési szerződés a Ptk. 624. § (2) bekezdése alapján érvénytelen.

Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte. Tagadta, hogy az öröklési szerződés színlelt, ő és az örökhagyó valós akarata a szerződés megkötésére irányult. Az örökhagyó a tartásra, gondozásra rászorult, súlyos betegségei voltak, az évek során egyre betegebb lett, a szerződés megkötése után, állapota súlyosbodásakor költöztek össze, ezt követően ő látta el és gondozta, ő volt az egyedüli támasza, mert az örökhagyó gyermekeivel nem tartotta a kapcsolatot. A szerződéskötéskor az örökhagyó cselekvőképes volt, továbbá látott, érvényes gépjárművezetői engedélye volt és gépkocsit vezetett.

A II-III. rendű alperesek a keresetet elismerték.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az I. rendű alperesnek 726.547 forint perköltséget. További rendelkezése szerint a le nem rótt 744.200 forint

kereseti illetéket és az állam által előlegezett 254.381 forint költséget az állam viseli.

Az ítélet indokolása szerint a kereset alaptalan. A felperes által megjelölt három érvénytelenségi jogcím közül a bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy az örökhagyó a szerződés megkötésekor rendelkezett-e ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel. A rendelkezésre álló orvosi iratok, dr. **Sz.Cs.** háziorvos tanúvallomása, valamint a perben beszerzett orvosszakértői vélemény alapján megállapította, hogy az örökhagyó orvosi dokumentációja pszichiátriai betegséget, mentális panaszt vagy tünetet nem tartalmaz, ezért a bizonyossággal határos valószínűséggel rendelkezett az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel.

Az örökhagyó olvasásra, illetve aláírásra képessége tekintetében utalt az elsőfokú bíróság arra, hogy a vakság mint testi fogyatékoság a látásképesség állandósult hiányát jelenti, ami nem azonos a látáscsökkenéssel. A látáscsökkenés a Ptk. 624. § (2) bekezdése alapján abban az esetben zárja ki az írásbeli magánvégrendelet alkotásának lehetőségét, ha a szerződés megkötésekor az örökhagyó olvasásra vagy nevének aláírására képtelen állapotban van, mely fogyatékoságok megállapítása orvosszakértői kérdés. A perben kirendelt szakértő alap- és kiegészítő véleménye alapján megállapítható, miszerint az örökhagyó orvosi dokumentációiban nincs olyan adat, melyből arra lehetne következtetni, hogy 2007. március 30-án, az öröklési szerződés megkötésekor az örökhagyó vak volt, vagy képtelen lett volna nevének aláírására. A felperes indítványára a bíróság az **Ü.** Kft.-től, illetve a ... Bíróságtól megkeresésük ellenére az örökhagyó személyzeti adataira vonatkozó dokumentációt nem tudta beszerezni. A rendelkezésre álló orvosi iratok alapján az állapítható meg, hogy az örökhagyó a szerződés megkötésekor olvasásra képes állapotban volt, ezt igazolja az a tény is, hogy haláláig érvényes gépjárművezetői engedéllyel rendelkezett és rendszeresen vezetett. Az elsőfokú bíróság mellőzte a felperesnek az igazságügyi szakértő szóbeli meghallgatására irányuló indítványa teljesítését, mert a kiegészített szakvélemény nem hiányos, önmagával a bizonyított tényekkel nem áll ellentétben és helyességéhez nyomatékos kétség sem fér. A felperes konkrétan meg sem jelölte, hogy szóbeli meghallgatásakor milyen kérdéseket kíván intézni a szakértőhöz.

A Ptk. 207. § (2) bekezdése szerint a színlelt szerződés semmis. A szerződés érvényessége és értelmezése szempontjából az egyoldalú színlelés közömbös. A felperes állítása szerint a szerződés színlelésének célja ő és testvérei jogos érdekeinek kijátszása volt, az örökségből való kizárásukra irányult. Az I. rendű alperest mint élettársat törvényes eltartási kötelezettség terhelte, és a szerződés alapján nem kellett többet vállalnia, mint amit egyébként is nyújtott vagy nyújtania kellett az örökhagyónak. Az elsőfokú bíróság utalt a Csjt. 60. § (1) bekezdésében, valamint a 61. § (1)-(3) bekezdéseiben foglaltakra, melyek alapján alaptalan a felperesnek az a hivatkozása, hogy az I. rendű alperest az örökhagyóval szemben tartási kötelezettség terhelte, mert a Csjt. 60. § (1) bekezdése szerint e kötelezettség a leszármazókat terheli. A rendelkezésre álló adatok igazolták, hogy az örökhagyót egészségi állapota, súlyos megbetegedései miatt fizikai terhelésnek nem lehetett kitenni, őt a legkisebb terheléstől is mentesíteni kellett. Az

I. rendű alperes igazolta, hogy a szerződés megkötése előtt jelentős megtakarítással rendelkezett, ami cáfolja a felperesnek azt az állítását, miszerint nem rendelkezett elég jövedelemmel ahhoz sem, hogy magát és a vele együtt élő fiát eltartsa, saját ingatlanát fenntartsa. Emellett az I. rendű alperes tagadásával szemben a felperes azt sem bizonyította, hogy az I. rendű alperessel együtt élt nagykorú gyermeke, aki eltartásának kötelezettsége őt terhelte. A perbeli adatok szerint az örökhagyó jövedelmi és vagyoni viszonyai folytán rászorult a tartásra, gondozásra, egészségi állapota miatt fizikai megterheléssel járó háztartási munkák elvégzésére nem volt képes. A szerződés színlelése akkor állapítható meg, ha a felek valódi ügyleti akarata nem áll összhangban az általuk ténylegesen kifejezésre juttatott szerződési nyilatkozatukkal és nyilatkozatát mindkét fél színlelte. Az egyik fél rejtett indoka az érvényesség szempontjából nem releváns. Az I. rendű alperes kijelentette, hogy ő a szerződés szerinti tartalommal kívánta megkötni az öröklési szerződést, melynek ellenkezőjét a felperes nem bizonyította.

Az örökhagyó lakásán, a halálát követően mintegy 5 és fél hónap múlva tartott helyszíni szemle során tapasztalt állapot csupán arra utal, hogy az I. rendű alperes takarítási kötelezettségét elmulasztotta, ami azonban az örökhagyó életében az öröklési szerződés megszüntetésére adhatott volna alapot, a szerződést azonban nem teszi érvénytelenné. Az I. rendű alperes kellően megindokolta, hogy az örökhagyó súlyos szív és érrendszeri betegsége, majd rosszindulatú daganatos megbetegedése, állapotának romlása folytán az elsődleges cél egészségi állapotának alternatív és egyéb gyógymódokkal való megőrzése, javítása volt, és élete utolsó időszakát az örökhagyó az ő lakásában töltötte.

A kifejtettek alapján a kereset mindhárom érvénytelenségi ok tekintetében megalapozatlan, ezért azt a bíróság elutasította. A pertárgy értékét a hagyaték tiszta értéke alapján annak 1/3 részében állapította meg, ami 12.402.799 forint. Ennek alapulvételével a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest az I. rendű alperes részére az áfát is tartalmazó ügyvédi munkadíj megfizetésére. A felperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt kereseti illetéket, valamint az állam által előlegezett szakértői díjat a Pp. 78. §-a alapján a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a szerint az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, melyben kérte, hogy az ítélet tábla az ítéletet megváltoztatva a Ptk. 207. § (6) bekezdése szerint állapítsa meg az öröklési szerződés semmisségét. Amennyiben e kérelme megalapozatlan lenne, úgy a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte. A felperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást nem derítette fel teljes körűen, minden részletre kiterjedően. Mellőzte a felperes bizonyítási indítványának teljesítését, ami a valós tények megismeréséhez szükséges és indokolt volt, mellyel elzárta a felperest állításai bizonyításától. A 2015. december 10-ei beadványában a felperes részletesen kifejtette a kirendelt orvosszakértő véleményével kapcsolatos álláspontját, ami elnagyolt, részben ellentmondásos és hiányos. Kifogásolta, miszerint a szakértő nem vizsgálta azt a körülményt, hogy az örökhagyó szürke hályog betegsége mennyiben érinthette látási, olvasási

képességét, szemüvegének extrém erős volta utalhat-e nagyfokú olvasási-írási képességét is érintő gyengén látásra. Aggályos volt az is, miszerint a szakértő nem vezette le, hogy megállapításait milyen adatokra, iratokra alapítja. Alapvéleményét kiegészítette ugyan, de a felperes észrevétele ellenére továbbra sem jelölte meg, hogy egyes megállapításaira miből és milyen szakmai indokok alapján következtetett, csupán kitérő választ adott, nem érdemi, magát védő észrevételeket tett. Nem válaszolt a felperes szürke hályoggal, gyengén látással kapcsolatos kérdésére, holott a perben nem volt vitás az a körülmény, miszerint az örökhagyó rendkívül erős szemüveget viselt, és korábban szürke hályog betegséggel kezelték. A szakértő meghallgatására irányuló felperesi indítvány elutasítása miatt nem sikerült tisztázni valamennyi, az ügy érdemi eldöntése szempontjából releváns és lényeges szakkérdést, ezáltal a tényállás részben felderítetlen maradt. Téves az elsőfokú bíróságnak az a hivatkozása, miszerint a felperes konkrétan nem jelölte meg, hogy szóbeli kihallgatásakor a szakértőhöz milyen kérdéseket kíván feltenni, mert a 2015. december 10-ei és a 2016. február 22-ei beadványaiban pontosan megjelölte, hogy mi okból, milyen kérdés tisztázására tartja indokoltnak a szakértő személyes meghallgatását. Mindezekre tekintettel a Pp. 252. § (3) bekezdése szerinti szabály alkalmazásának van helye, ugyanis a bizonyítás nagy terjedelmű kiegészítése szükséges. Ennek keretében a szakértő személyes meghallgatása és a szakvélemény kiegészítése indokolt, az utóbbi a bizonyítás eredményétől függően esetlegesen szemész szakorvos társszakértő bevonásával.

Fellebbezése indokolását kiegészítve a felperes hivatkozott az elsőfokú eljárás során a 2011. március 21-én előterjesztett keresetében kifejtettekre, továbbá álláspontja szerint a perben bizonyítást nyert az örökhagyó ingatlanának kiemelkedően gondozatlan volta, melyből következően az I. rendű alperes a szerződésben az ingatlannal kapcsolatos vállalásait nem teljesítette. Emellett változatlanul fenntartotta azt az álláspontját is, hogy a szerződés az I. rendű alperesre az élettársi viszony alapján tőle elvárható természetes segítségen felül többletterhet, kötelezettséget nem rótt, ezért a szerződés megkötésével a felek célja nem az abban foglaltak teljesítése, hanem az I. rendű alperes örökléséhez szükséges jogalap megteremtése volt.

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és felperes perköltségben marasztalását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság részletesen levezette, hogy az egyes érvénytelenségi okok miért nem elfogadhatók, melyek közül a fellebbezés már csak két okot érint, melyek közül az egyik, a teljesítés hiánya. Ennek kérdésében utalt az I. rendű alperes arra, hogy szerződéses kötelezettségét teljesítette. Az eljárás során az elsőfokú bíróság igyekezett minden bizonyítékot beszerezni, ami valamilyen szemészeti adat tekintetében sikertelen volt, azonban bizonyítékként rendelkezésre áll az örökhagyó jogosítványa, a szerződést készítő ügyvéd és tanúk vallomása. Ezekből következően olyan körülmény nem állt fenn, ami miatt az örökhagyó csak közvégrendeletet tehetett volna. Az, hogy a II. rendű alperes egyszer látta az örökhagyót a villamosmegállóban, amint a szeméhez túl közel tartva valamit olvasott - ha ugyan olvasott - a felperesi állításokat nem erősíti meg. További bizonyítás szükségtelen, a szakértő a rendelkezésre álló adatok alapján nyilvánított véleményt, megállapítva, miszerint bizonyossággal határosan az örökhagyó belátási

képességgel rendelkezett a szerződés megkötésekor és ugyanilyen jellegű megállapítást tett látására is.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálásához szükséges bizonyítást lefolytatta, a tényállást a bizonyítékokat helyesen értékelve állapította meg, érdemi döntése és annak indokolása is megalapozott. Olyan lényeges eljárási szabályt nem sértett, ami a tárgyalás megismétlését indokolná, ezért az ítélet az elsőfokú ítéletet érdemben bírálta felül.

Megalapozottan mellőzte az elsőfokú bíróság a felperes szakértő meghallgatására irányuló indítványa teljesítését. A szakértő véleménye egyértelmű és határozott, kiegészítő véleményében választ adott a felperesi kérdésekre is. A felperes szakvéleménnyel kapcsolatos kifogásai alaptalanok. A szakértő az örökhagyó látásképeségével kapcsolatos kérdésekre véleményében előadta, hogy az örökhagyó esetleges szemészeti betegségére vonatkozóan érdemi dokumentáció nem állt rendelkezésére, az egyéb betegségei kezelésével kapcsolatos és rendelkezésre álló - a szakvéleményben tételesen felsorolt - orvosi dokumentációkban látása érdemi korlátozottságára adat nem merült fel, ezért az orvosi dokumentációk alapján írásra, olvasásra képes volt. Mindezekből okszerűen következik, hogy szemészeti vizsgálati adatok és közvetlen tapasztalat hiányában a szakértő szóbeli meghallgatása során sem szolgáltatathat az örökhagyó „valós” látásképeségére bizonyítékot. Emellett kiemelten utal az ítélet arra, hogy a felperesnek az örökhagyó nagyfokú, az egyik szemére vakságot is eredményező, olvasási képességét kizáró látáscsökkenésével kapcsolatos állítását a perbeli bizonyítékok nem támasztják alá, hanem kifejezetten cáfolják. A kihallgatott érdektelen tanúk az örökhagyónál ilyen jelentős látáskorlátozottságra utaló körülményeket nem tapasztaltak, az őt rendszeresen kezelő háziorvos vallomásából kitűnően az örökhagyónak látására panaszja nem volt és látását korlátozó betegségét sem jelezte. Mindezek mellett, a perbeli adatok szerint az örökhagyó a szerződés megkötését követően közel egy év múlva - 2008. február 28-án - orvosilag alkalmasnak minősült gépjármű vezetésére, melynek megítélésénél köztudottan fontos kritérium a megfelelő látás, melynek fennállását az alkalmassági engedély bizonyítja.

Alaptalan a felperesnek az a fellebbezési érvelése, hogy a szerződés az I. rendű alperesre az élettársi viszony alapján tőle elvárható természetes segítségen felül többletterhet, kötelezettséget nem rótt, ugyanis az I. rendű alperes a szerződésben a tőle elvárható „segítség” körét jóval meghaladó, az örökhagyó haláláig való tartására, ennek körében ellátására, gondozására és ápolására vállalt kötelezettséget. E szolgáltatásokra az örökhagyó kórházi kezeléseivel kapcsolatos orvosi dokumentációkból kitűnően a szerződéskötést megelőzően fennálló súlyos betegségei folytán kialakult állapotromlása miatt ténylegesen rászorult, melyek teljesítésére kizárólag az I. rendű alperes részéről számíthatott, mivel gyermekei nem tartották vele a kapcsolatot, ezért tőlük - tartási kötelezettségük ellenére - még „segítséget” sem remélhetett. Mindezekből okszerűen az következtethető, hogy az öröklési szerződés megkötésével a súlyos beteg örökhagyó célja haláláig teljes körű tartásának, ápolásának biztosítása volt, amit az I. rendű alperes vállalt. Ezzel szemben a felperes részéről bizonyítatlan állítás, hogy az öröklési szerződés

színlelt, ami kizárólag a törvényes örökösökkel szemben az I. rendű alperes öröklésének biztosítására irányult.

A kifejtettek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta. Pervesztességére tekintettel a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest az I. rendű alperes részére a másodfokú perköltség, a képviseletével felmerült, a pertárgy értéke alapján a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése szerinti mértékű ügyvédi munkadíj áfával növelt megfizetésére. A felperes teljes költségmentességére tekintettel az általa le nem rótt fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2017. február 23.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.
a tanács elnöke

Dr. Hegedűs Mária s.k.
Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k.

előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelélül: Szabó Éva Hedvig írnok